

פוגרומים
POGROMS
ПОГРОМЫ
POGROME
פאגראמען

INTERDYSCYPLINARNA KONFERENCJA
*POGROMY ŻYDÓW NA ZIEMIACH
POLSKICH W XIX I XX WIEKU*

PROGRAM

INSTYTUT
HISTORYCZNY
UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

POLIN
MUZEUM HISTORII
ŻYDÓW POLSKICH

Pogromy Żydów na ziemiach polskich w XIX i XX wieku

10 VI (ŚRODA) DZIEŃ I, IH UW

9.30 Rozpoczęcie konferencji (tłumaczenie symultaniczne na język angielski)

- Prorektor UW prof. dr hab. Alojzy Nowak
- Prodziekan Wydziału Historycznego UW prof. dr hab. Kazimierz Lewartowski
- Dyrektor Muzeum POLIN prof. dr hab. Dariusz Stola
- Dyrektor Instytutu Historycznego UW prof. dr hab. Dariusz Kołodziejczyk
- Przedstawiciel komitetu organizacyjnego prof. dr hab. Sławomir Buryła

10.15 Wykłady zaproszonych gości

10.15 Prof. David Engel, *Typologie przemocy w historii Żydów* (EN)

10.45 Prof. Joanna Tokarska-Bakir, *Ludzie w mundurach* (PL)

11.15 Dyskusja

11.45– 2.00 Kawa, herbata (Sala Kolumnowa i sala 108)

Obrady

Sekcja I, Sala Kolumnowa

(tłumaczenie symultaniczne na język angielski)

Mundur i władza (12.00–14.30)

Prowadzący: prof. Konrad Zieliński

- Yohanan Petrovsky-Shtern, *Armia rosyjska i pogromy 1881–1883* (EN)
- Stanisław Wiech, *Zandarmeria wobec pogromów* (PL)
- Jerzy Pająk, *Armia rosyjska wobec ludności żydowskiej w Galicji w pierwszym roku wojny (1914–1915)* (PL)

Komentarz: prof. Joanna Tokarska-Bakir

14.30–15.30 Obiad (Sala Kolumnowa)

Pogromy powojenne: nowe interpretacje (15.30–17.30)

Prowadząca: dr Audrey Kichelewski

- Bożena Szaynok, *Najnowsze ustalenia badawcze dotyczące pogromu kieleckiego* (PL)
- Marcin Zaremba, Łukasz Krzyżanowski, „Oddajcie nam nasze dzieci!” *Panika moralna a powojenne pogromy Żydów w Polsce (1945–1946)* (PL)
- Andrzej Rykała, *Pogrom w Kielcach w 1946 r. a odbudowa skupisk żydowskich w Polsce po drugiej wojnie światowej – ujęcie geograficzne* (PL)
- Paweł Wieczorek, „Sztuczny antysemityzm” – *antyżydowskie wystąpienia na Dolnym Śląsku w 1956 r.* (PL)

Komentarz: dr August Grabski

17.30–19.30 Lampka wina (Sala Kolumnowa)

Sekcja II, Sala 108
(obrad w języku angielskim)

Metodologia i optyka badawcza (12.00–14.30)

Prowadzący: dr hab. Michał Bilewicz

- Daniel Grinberg, *Wokół idei pogromu: definicje, ważniejsze szkoły interpretacyjne, źródła konfliktu* (EN)
- Kamil Kijek, *Poza antysemityzmem, Polacy i Żydzi. Nowe perspektywy badawcze przemocy antyżydowskiej w międzywojennej Polsce* (EN)
- François Guesnet, *Pogromy antyżydowskie w Europie Wschodniej i przemoc antyżydowska w nazistowskich Niemczech – refleksja na temat aktualnej terminologii* (EN)
- Mikołaj Winiewski, *Model przemocy pogromowej* (EN)

Komentarz: prof. David Engel

14.30–15.30 Obiad (Sala Kolumnowa)

Pogrom warszawski 1881 r. w opiniach prasowych (15.30–17.30)

Prowadzenie: dr Artur Markowski

- Agnieszka Friedrich, *Odpowiedź na pogrom warszawski w „Roli” Jana Jeleńskiego* (EN)
- Jekatarina Norkina, *Pogrom warszawski 1881 w rosyjskich periodykach* (EN)
- Dror Segev, *Prasa hebrajska w czasie kryzysu: Pogrom warszawski 1881 i jego następstwa w świetle Ha-Cefiry* (EN)

Komentarz: prof. François Guesnet

17.30–19.30 Lampka wina (Sala Kolumnowa)

11 VI (CZWARTEK) DZIEŃ II, IH UW

Sekcja I, Sala Kolumnowa
(tłumaczenie symultaniczne na język angielski)

Pogromy i fantazmat „żydokomuny” (9.00–11.00)

Prowadzący: dr August Grabski

- Łukasz Lewicki, *Przejawy agresji żołnierzy Wojska Polskiego wobec ludności żydowskiej w okresie wojny polsko-bolszewickiej – zarys problematyki* (PL)
- Piotr Kendziorek, *Lewica wobec powojennych pogromów antysemitycznych* (PL)
- Piotr Forecki, *„Komuny chcą, ja im dam komunę”. Obecność i zastosowanie kliszy „żydokomuny” w interpretacji pogromów* (PL)

Komentarz: prof. Konrad Zieliński

11.00–11.15 Kawa, herbata (Sala Kolumnowa i Sala 108)

Ikonosfera pogromów (11.30–13.00)

Prowadząca: dr Renata Piątkowska

- Marta Koszowy, *Fotografie pogromów* (PL)
- Katarzyna Mąka-Malatyńska, *Od reporterskiej relacji do dokumentalnej metafory – filmowe modele ukazywania antysemitycznych pogromów* (PL)
- Bartosz Kwieciński, *„Musisz zabić człowieka, który zdradził”. Pogrom w polskiej fabule filmowej* (PL)
- Agnieszka Dulęba, *Pogrom w Jedwabnem w sztuce artystów polskich po 2001 r.* (PL)

Komentarz: prof. Tomasz Majewski

13.00–14.00 Obiad (Sala Kolumnowa)

Opinie, postawy, reakcje (14.00–16.00)

Prowadząca: dr Małgorzata Pakier

- Magdalena Piekara, *Opinie wybranych czasopism żydowskich zaboru austriackiego („Jedność” i „Izraelita”) wobec pogromów w cesarstwie rosyjskim* (PL)
- Misha Mitsel, *Pogromy w Polsce (1918–1920) i odpowiedź na nie amerykańskiego JDC* (EN)
- Przemysław Różański, *Przemoc antyżydowska w Polsce i jej postrzeganie w USA (1881–1939)* (PL)
- Audrey Kichelewski, *Opinia publiczna we Francji wobec przemocy antyżydowskiej (1918–1946)* (EN)

Komentarz: prof. Daniel Grinberg

16.15–16.30 Kawa, herbata (Sala Kolumnowa i Sala 108)

Studia przypadków (16.30–19.00)

Prowadzący: prof. Krzysztof Makowski

- Michał Szulc, *Motywacje Gdańszczan do wystąpień antyżydowskich w latach 1819 oraz 1821* (PL)
- Anna Magdzińska, *Rozruchy antyżydowskie w Chojnicach w 1900 r.* (PL)
- Szymon Rudnicki, *Pogrom w Siedlcach 1906 r.* (PL)
- Wiesław Paszkowski, *Zajścia 27 maja 1919 w Częstochowie. Studium przypadku* (PL)

Komentarz: prof. Ruth Leiserowitz

Sekcja II, Sala 108

(obrad w języku angielskim)

Perspektywa porównawcza (9.00–11.00)

Prowadzący: prof. David Engel

- Hanna Węgrzynek, *Pogromy Żydów w okresie nowożytnym i nowoczesnym – podobieństwa i różnice* (EN)
- Victoria Khiterer, *Pogromy Żydów w Białymstoku i Siedlcach latem 1906 r.* (EN)
- Anna Cichopek-Gajraj, *Ujęcie porównawcze w studiach nad pogromami w powojennej Europie Wschodniej* (EN)

Komentarz: prof. Krzysztof Makowski

11.00–11.15 Kawa, herbata (Sala Kolumnowa i Sala 108)

Pogromy w Galicji (11.30–13.00)

Prowadząca: dr Natalia Aleksium

- Marcin Soborń, *„Hurra, chłopcy!” – eskcesy antysemityczne w regionie Nowego Sącza 19–25.06. 1898* (EN)
- Daniel Unowsky, *Mobilizacja polityczna i katolicki antysemityzm – przemoc w Wieliczce w marcu 1898 r.* (EN)
- Wacław Wierzbieniec, *Incydenty antyżydowskie w Galicji w 1898 r. na przykładzie wydarzeń w powiecie Strzyżowskim* (EN)
- Leszek Hońdo, *Źródła do historii pogromów Żydów w czasach nowoczesnych w Galicji* (PL)

Komentarz: prof. Kai Struve

13.00–14.00 Obiad (Sala Kolumnowa)

Pogromy w epoce Holokaustu (14.00–16.00)

Prowadząca: dr Katarzyna Person

- Krzysztof Buchowski, *Wilno, październik 1939* (EN)
- Sara Bender, *Nie tylko Jedwabne* (EN)
- Jason Wittenberg, *Dlaczego do pogromów dochodziło w jednych miejscowościach a w innych nie? Przykłady z Polski 1941 r.* (EN)
- Marcin Urynowicz, *Pogromy na Żydach w świetle „Biuletynu Informacyjnego”. Fakty i interpretacje* (EN)

Komentarz: prof. Grzegorz Berendt

16.15–16.30 Kawa, herbata (Sala Kolumnowa i Sala 108)

Pogromy na Ukrainie i na Polesiu (16.30–19.00)

Prowadzący: prof. François Guesnet

- Gur Alroey, *Perspektywa genderowa pogromów w Ukrainie w czasie wojny domowej 1918–1920* (EN)
- Kai Struve, *Władza niemiecka, ukraiński nacjonalizm i przemoc antyżydowska latem 1941 r. w Galicji wschodniej* (EN)
- Grzegorz Berendt, *Żydzi i ich sąsiedzi na Polesiu w pierwszych tygodniach po 22 czerwca 1941 r.* (EN)

Komentarz : prof. Victoria Khiterer

Sekcja III, Sala 125 (obrady w języku polskim)

Literatura i pogromy, cz. I (9.00–11.00)

Prowadzący: prof. Sławomir Buryła

- Zuzanna Kołodziejka, *Echa pogromu białostockiego w literaturze integracjonistycznej* (PL)
- Alina Molisak, *Pogromy na łamach prasy. Kwestia języka* (PL)
- Maria Antosik-Piela, *Ruiny Galicji – „Tła...” Emilia Tenenbauma* (PL)

Komentarz: dr Małgorzata Domagalska

11.00–11.15 Kawa, herbata (Sala Kolumnowa i Sala 108)

13.00–14.00 Obiad (Sala Kolumnowa)

Literatura i pogromy po 1939 r., cz. II (14.00–16.00)

Prowadząca: dr Alina Molisak

- Paweł Wolski, *Jedwabne: miejsce (prawie) wspólne. Topika pojedwabieńska w polskiej literaturze współczesnej* (PL)
- Marta Tomczok, *Zatonięcie matek i niemowląt jako epizod w relacjach o pogromie w Jedwabnem a jego rozwinięcia i uzupełnienia literackie* (PL)
- Bartłomiej Krupa, *Pogrom kielecki w narracjach historycznych i literackich* (PL)

Komentarz: prof. Sławomir Buryła

Literatura i pogromy po 1939 r., cz. III (16.30–19.00)

Prowadząca: dr Alina Molisak

- Małgorzata Lipska, *Czy „Nasza klasa” to dramat o pogromie? Spojrzenie na sztukę Tadeusza Słobodzianka w kontekście jej polskiej i izraelskiej inscenizacji* (PL)
- Katarzyna Kuczyńska-Koschany, *Wiersze „suchego pogromu” – Marzec ‘68 a poezja polska* (PL)

Komentarz: dr Piotr Weiser

12 VI (PIĄTEK) DZIEŃ III, MUZEUM POLIN

Sekcja I, Audytorium

(tłumaczenie symultaniczne na język angielski)

Pogromy w sztuce (9.00–11.00)

Prowadząca: dr hab. Katarzyna Mąka-Malatyńska

- Renata Piątkowska, *Sztuka i pogromy. Fala pogromów z lat 1903–1906 w dziełach artystów żydowskich z Polski* (PL)
- Artur Tanikowski, *„Palestyna leje wodę”. Sztuki wizualne a pogromy i wystąpienia antyżydowskie w latach 1914–1920* (PL)
- Małgorzata Stolarska-Fronia, *Apokaliptyczny szteti! – pogromy w sztuce żydowskich ekspresjonistów* (EN)

Komentarz: dr Katarzyna Bojarska

11.00–11.15 Kawa, herbata

Studia przypadków: Polska międzywojenna (11.15–13.15)

Prowadzący: dr Kamil Kijek

- Natalia Aleksiu, *Listopad 1931 w Wilnie. Ekscesy studenckie i tworzenie polskiej antysemickiej martyrologii* (EN)
- Andrei Zamoiski, *Pogrom w Grodnie 7 czerwca 1935 r.* (EN)
- Zofia Trębacz, *Konflikt narodowościowy w nadgranicznym mieście. Pogrom w Bielsku-Białej, 1937 r.* (PL)
- Michał Trębacz, *Pogrom w Częstochowie (19 czerwca 1937 r.) – schematyczny przebieg i nietypowa reakcja władz* (PL)

Komentarz: prof. Wacław Wierzbieniec

Sekcja II, Sala Konferencyjna

(obrazy w języku polskim)

Źródła: narracje o pogromach (9.00–11.00)

Prowadząca: dr Hanna Węgrzynek

- Aleksandra Oniszczuk, *Narracje o tym, co zdarzyło się w Kaliszu 23 czerwca 1878 r. W poszukiwaniu źródeł rozbieżności* (PL)
- Katarzyna Person, *Pogrom wielkanocny w Warszawie w 1940 r. Relacje świadków* (PL)
- Adam Kopciowski, *Pogromy w księgach pamięci* (PL)
- Michał Majewski, *Wystąpienia antyżydowskie na Podlasiu w 1941 r. w świetle monografii lokalnych wydawanych na Podlasiu po roku 1989* (PL)

Komentarz: dr Dobrochna Kałwa

11.00–11.15 Kawa, herbata

Pogromy i polityka (11.15–13.15)

Prowadząca: dr Alina Cała

- Ihor Wradij, *Anarchiści w Imperium Rosyjskim i ich rola w pogromach Żydów na pocz. XX wieku* (PL)
- Alicja Gontarek, *Kryptopropaganda antyżydowska Stronnictwa Narodowego w latach 1936–1937 w Polsce (na przykładzie województwa warszawskiego)* (PL)
- Grzegorz Krzywiec, *Od wykluczenia do przemocy sponsorowanej przez państwo: Związek Młodej Polski (1937–1939) – studium przypadku antysemitckiego dyskursu eliminacyjnego wobec kolektywnej przemocy antysemitckiej* (PL)

Komentarz: prof. Szymon Rudnicki

13.15–14.15 Zakończenie, Audytorium (tłumaczenie symultaniczne na język angielski)

Prowadzenie: dr Małgorzata Pakier

- Szymon Rudnicki – podsumowanie merytoryczne konferencji
- Artur Markowski – podziękowania

Zwiedzanie wystawy stałej Muzeum POLIN

Komitet organizacyjny:

prof. dr hab. Sławomir Buryła, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
dr August Grabski, Żydowski Instytut Historyczny
dr Artur Markowski, Uniwersytet Warszawski
dr Małgorzata Pakier, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN
mgr Marzena Szugiero, Uniwersytet Warszawski, sekretarz konferencji

Komitet naukowy:

prof. François Guesnet, University College London
prof. Szymon Rudnicki, Uniwersytet Warszawski
prof. Dariusz Stola, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN
prof. Bożena Szaynok, Uniwersytet Wrocławski
prof. Ruth Leiserowitz, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

Organizatorzy:

Sponsorzy:

Patroni medialni:

